

СЕЗОННА ДИНАМІКА НЕМАТОДОЗІВ ГУСЕЙ У ГОСПОДАРСТВАХ РІЗНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

В.Ф. ГАЛАТ, доктор ветеринарних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В.О. ЄВСТАФ'ЄВА, доктор ветеринарних наук

С.М. МИХАЙЛЮТЕНКО, аспірант

Полтавська державна аграрна академія

Наведені дані щодо поширення амідостомозу, гангулетеракозу, капіляріозу, трихостронгільозу гусей у господарствах залежно від сезону року та форми їх власності. Встановлено, що в обстежених господарствах Полтавської області упродовж року екстенсивність гельмінтозних інвазій у водоплавної птиці коливалася в широких межах: амідостомозом – від 17,24 до 82,93%, гангулетеракозом – від 24,14 до 70,53%, капіляріозом – від 6,9 до 38,64%, трихостронгільозом – від 3,44 до 38,64%. Максимальне ураження птиці гельмінтозами реєстрували восени (до 82,93%).

Ключові слова: гуси, амідостомоз, гангулетеракоз, капіляріоз, трихостронгільоз.

Розвиток гусівництва суттєво стримують паразитарні хвороби, які набули широкого розповсюдження і завдають значних економічних збитків фермерським та присадибним господарствам. Внаслідок інвазій птиця погано відгодовується, знижує несучість, а отримані яйця мають низькі інкубаційні якості. Окремі гельмінтози спричиняють загибель 60-80% гусенят [1, 6, 7].

Серед інвазійних хвороб гусей найчастіше реєструють гельмінтози шлунково-кишкового каналу. Найпоширенішими нематодозами гусей в Україні є: амідостомоз, гангулетеракоз, капіляріоз, трихостронгільоз [2, 5]. За даними більшості дослідників ураженість гусей гельмінтозами залежить від сезону року та форми власності господарств [3, 4].

Мета роботи – вивчення видового складу та сезонної динаміки шлунково-кишкових гельмінтозів водоплавної птиці у господарствах Полтавської області з різною формою власності.

МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ досліджень. Дослідження проводили впродовж 2010-2011 рр. на базі наукової лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавської державної аграрної академії. Вивчення епізоотичної ситуації та сезонної динаміки шлунково-кишкових гельмінтозів гусей здійснювали у господарствах Глобинського (ТОВ АФ «Перемога»), Миргородського (с. Велика Грем'яча) та Чорнухинського (ТОВ «Чорнухи–птиця») районів Полтавської області.

При епізоотологічному обстеженні гусепоголів'я горківської та великої сірої порід основними показниками ураженості стада гельмінтами були екстенсивність та інтенсивність інвазії (ЕІ та І). Для дослідів відбирали гусей віком від 1 до 23 місяців. Фекалії отримували з підлоги безпосередньо після дефекації або індивідуально із клоаки і досліджували стандартизованим методом за Г.А. Котельниковим і В.М. Хреновим (1991). Належність яєць гельмінтів до виду визначали під мікроскопом при малому збільшенні ($\times 120$). Всього досліджено 594 зразків фекалій.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Установлено наявність у птиці шлунково-кишкових гельмінтозів, а саме: амідостомозу (ЕІ=17,24-82,93%), гангулетеракозу (ЕІ=24,14-70,53%), капіляріозу (ЕІ=6,9-38,64%) та трихостронгілозу (ЕІ=3,44-38,64%).

Ступінь ураженості гусей збудниками нематодозів шлунково-кишкового каналу залежав від сезону року та форми власності господарств (табл. 1, рис. 1).

1. Ураженість гусей різного віку шлунково-кишковими нематодозами в приватних фермерських господарствах у 2010 р., %

Пора року	Досліджено, голів	Амідостомоз	Капіляріоз	Гангулетеракоз	Трихостронгільоз
Зима	25	48	20	40	16
Весна	29	17,24	6,9	24,14	3,44
Літо	44	75	25	52	31,18
Осінь	44	82,93	38,64	70,73	38,64

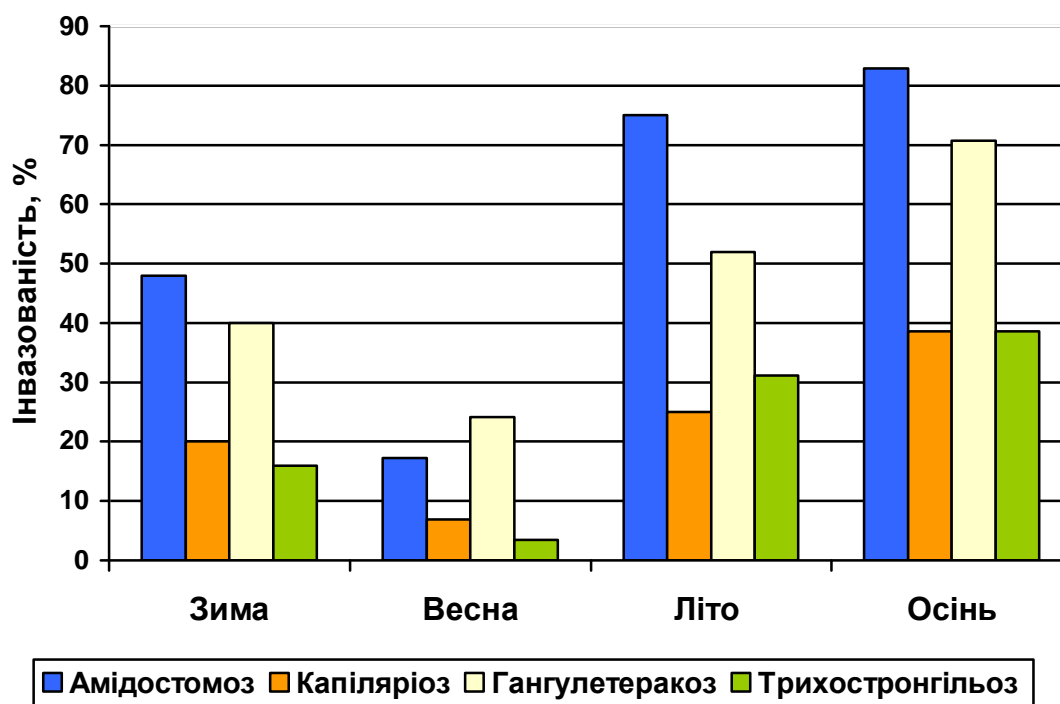

Рис. 1. Сезонна динаміка шлунково-кишкових нематодозів гусей в приватних фермерських господарствах

У приватних фермерських господарствах максимальну інвазованість гусей реєстрували в літньо-осінній період року (при амідостомозі 75-82,93%, гангулетеракозі – 52-70,73%, капіляріозі – 25-38,64%, трихостронгільозі – 31,18-38,64%). Навесні екстенсивність гельмінтозів знижувалася до 3,44-24,14%.

При вивченні II у досліджуваної птиці максимальну кількість яєць амідостом та гангулетеракісів виявляли восени (відповідно $3,36 \pm 0,62$ та $4,02 \pm 0,62$ екземплярів в одній краплі флотаційної рідини), а капілярій та трихостронгільосів – взимку

(відповідно $3,99 \pm 1,49$ та $3,67 \pm 1,31$ екз.). Навесні інтенсивність інвазій знижувалася до 0,67 екз. (табл. 2).

2. Інтенсивність інвазії шлунково-кишкових нематодозів гусей у фермерських господарствах, екз., $M \pm m$

Пора року	Амідостомоз	Капіляріоз	Гангулетеракоз	Трихостронгільоз
Зима	$2,33 \pm 0,43$	$3,99 \pm 1,49$	$2,06 \pm 0,57$	$3,67 \pm 1,31$
Весна	$1,1 \pm 0,49$	0,67	$0,84 \pm 0,17$	1
Літо	$2,32 \pm 0,51$	$2,71 \pm 1,11$	$2,33 \pm 0,45$	$2,02 \pm 0,79$
Осінь	$3,36 \pm 0,62$	$2,92 \pm 0,78$	$4,02 \pm 0,62$	$2,72 \pm 0,57$

Ураженість гусей нематодами в спеціалізованих господарствах порівняно з приватними фермерськими господарствами була суттєво нижчою (табл. 3, рис. 3).

3. Ураженість гусей різного віку шлунково-кишковими нематодозами в спеціалізованих господарствах, %

Пора року	Досліджено голів	Амідостомоз	Капіляріоз	Гангулетеракоз	Трихостронгільоз
Зима	160	26,86	31,25	16,88	2,5
Весна	122	11,48	18,03	5,74	3,28
Літо	85	23,53	7,06	30,58	–
Осінь	85	30,59	18,82	34,12	5,88

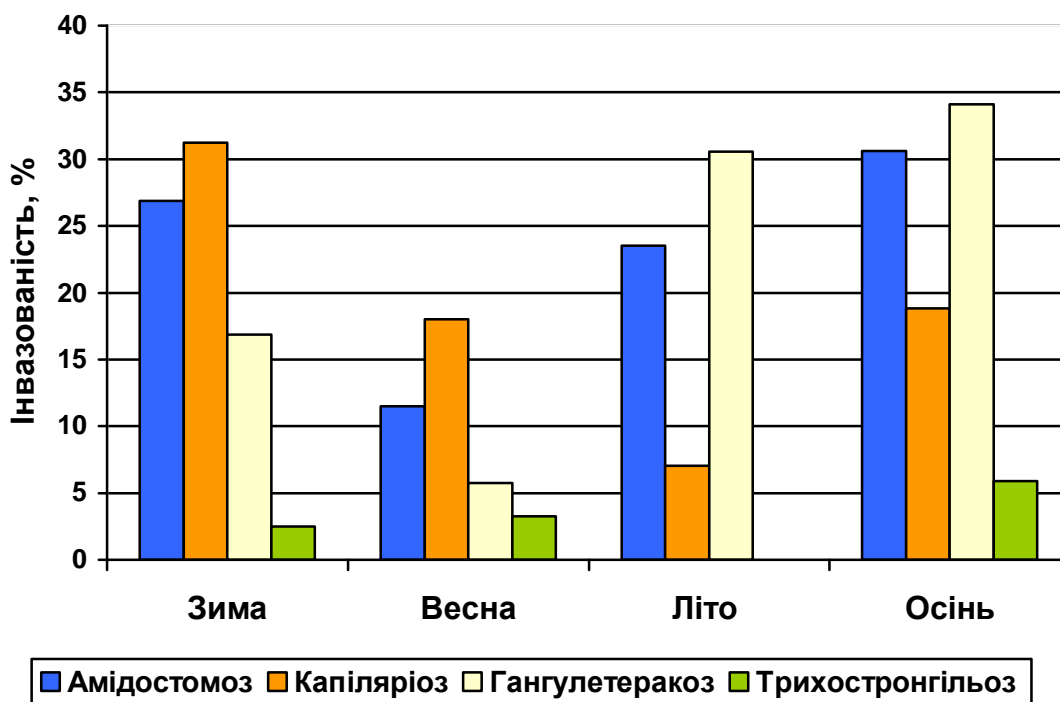

Рис.2 Сезонна динаміка шлунково-кишкових нематодозів гусей в спеціалізованих господарствах

У спеціалізованих господарствах максимальна ураженість птиці амідостомами гангулетеракісами та трихостронгілюсами встановлена також восени (відповідно 30,59%, 34,12% та 5,88%), а капіляріями – взимку (31,25%). Зниження екстенсивності амідостомозної та гангулетеракозної інвазій реєстрували навесні (відповідно 11,48% та 5,74%), капіляріозної – влітку (7,06%).

Показники II ураженої птиці (табл. 4) сягали максимуму восени ($3,87 \pm 0,25$ екз.). Взимку спостерігали зниження кількості виявлених яєць амідостом (до $1,10 \pm 0,1$ екз.), капілярій (до $1,77 \pm 0,16$ екз.) та гангулетеракісів (до $1,85 \pm 0,14$ екз.). Яєць трихостронгілюсів влітку не виявляли.

4. Інтенсивність інвазії шлунково-кишкових нематодозів гусей в спеціалізованих господарствах, екз., $M \pm m$

Пора року	Амідостомоз	Капіляріоз	Гангулетеракоз	Трихостронгільоз
Зима	$1,10 \pm 0,1$	$1,77 \pm 0,16$	$1,85 \pm 0,14$	$1,58 \pm 0,28$
Весна	$1,17 \pm 0,12$	$2,41 \pm 0,27$	$2,06 \pm 0,16$	$1,25 \pm 0,08$
Літо	$2,65 \pm 0,26$	$2,61 \pm 0,62$	$2,82 \pm 0,22$	0

Осінь	3,12±0,26	3,38±0,41	3,58±0,27	3,87±0,25
-------	-----------	-----------	-----------	-----------

Висновки

1. В гусегосподарствах Полтавської області найпоширенішими інвазіями шлунково-кишкового каналу птиці є амідостомоз (EI=17,24-82,93%), гангулетеракоз (EI=24,14-70,53%), капіляріоз (EI=6,9-38,64%) та трихостронгільоз (EI=3,44-38,64%).

2. EI та II має сезонний характер. Амідостомозна, гангулетеракозна та трихостронгільозна інвазії максимально проявлялися восени (5,88-82,93%). У приватних фермерських господарствах ураженість гусей капіляріями зростала восени (до 38,64%), а в спеціалізованих господарствах – взимку (до 31,25%).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Богач М.В. Залежність показника екстенсивності інвазійних захворювань кишкового тракту індиків від віку птиці / М.В. Богач // Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб.–Харків: ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини НААН України», 2004.–№84.–С. 104–106.

2. Короленко Л. Моніторинг гельмінтозів водоплавної птиці в господарствах Степової зони України та лікувально-профілактичні заходи / Л. Короленко // Ветеринарна медицина України. – 2008. – № 1. – С. 27–29.

3. Короленко Л. Моніторинг гельмінтозів та еймеріозів свійської птиці / Л. Короленко // Ветеринарна медицина України. – 2010 – № 7. – С. 14–16.

4. Люлін П.В. Деякі особливості епізоотології амідостомозу гусей / П.В. Люлін // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Суми: СНАУ, 2006. – Вип. 1–2 (15–16). – С. 120–121.

5. Маршалкіна Т.В. Моніторинг інвазійних хвороб свійської птиці в господарствах Степової зони України / Т.В. Маршалкіна, Г.В. Заїкіна, І.І. Коваленко // Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб. – Харків: ННЦ «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини НААН України», 2010. – Вип. 93. – С. 271–275.

6. Enigk K. Zur Pathogenität des Amidostomum befallenes der Gans / K. Enigk, H. Shcanzel., A. Dey Hazra // Zbl. Vetmed. – 1969. – №. 16. — S. 527–531.

7. Guo Jiangang Zhang Shunxiang Li Kaiping. Observation on Amidostomum anseris (Zeder, 1880) by Scanning electron microscopy [электронный ресурс]. – Режим доступа: http://en.cnki.com.cn/Article_en/cjfdtotal-gxnb199301009.htm.

Сезонная динамика нематодозов гусей в хозяйствах с различными формами собственности

В.Ф. Галат, В.А. Евстафьева, С.Н. Михайлютенко

Приведены данные, касающиеся распространения амидостомоза, гангулетеракоза, капилляриоза, трихостронгилёза гусей в зависимости от сезона года и формы собственности. Установлено, что в обследованных хозяйствах Полтавской области на протяжении года экстенсивность гельминтозных инвазий у водоплавающей птицы колебалась в пределах: амидостомозом – от 17,24% до 82,93%, гангулетеракозом – от 24,14% до 70,53%, капилляриозом – от 6,9% до 38,64%, трихостронгилёзом – от 3,44 до 38,64%. Максимальную пораженность птицы гельминтозами регистрировали осенью (до 82,93%).

Ключевые слова: гуси, амидостомоз, гангулетеракоз, капилляриоз, трихостронгилез.

Seasonal dynamics of nematodosis of geese in the economies of the Poltava area with the different patterns of ownership

V.F. Galat, V.A. Yevstafyeva, S.N. Mikhailutenko

Information, touching distribution of amidostomosis, ganguleterakosis, kapilyariozis, trikhostrongilezis of geese is resulted depending on the season of year and pattern of ownership. In the inspected economies of the Poltava area for a year extensiveness of helminthic invasions for the waterfowl of hesitated scope: amidostomosis – from 17,24% to 82,93%, ganguleterakosis – from 24,14 to 70,53%, kapilyariozis – from 6,9% to 38,64%, trikhostrongilezis – from 3,44 to 38,64%. The maximal staggered of bird helminthisms was registered in autumn (to 82,93%).

Key words: geese, amidostomosis, ganguleteterakosis, kapilyariozis, trichostrongylosis.